

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فیزیک

دورهٔ پیش‌دانشگاهی

رشتهٔ علوم ریاضی

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

نام کتاب : فیزیک پیش‌دانشگاهی - ۲/۲۹۳

شورای برنامه‌ریزی و مؤلفان : احمد احمدی، اعظم پورقاضی، روح‌الله خلیلی، بروجنی، ابوالقاسم زال‌پور،

سید مهدی شیوایی، شیرین فراهانی، حسن عزیزی و غلامعلی محمودزاده

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : سیداحمد حسینی

رسام : فاطمه رئیسیان فیروز آباد

طراح جلد : طاهره حسن‌زاده

صفحه‌آرا : مریم نصرتی

حروفچین : کبری اجابتی، سیده‌فاطمه محسنی

مصحح : رعنا فرج‌زاده دروئی، فاطمه گیتی‌جبین

امور آماده‌سازی خبر : زینت بهشتی‌شیرازی

امور فنی رایانه‌ای : حمید ثابت کلاچاهی، مریم دهقان‌زاده

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

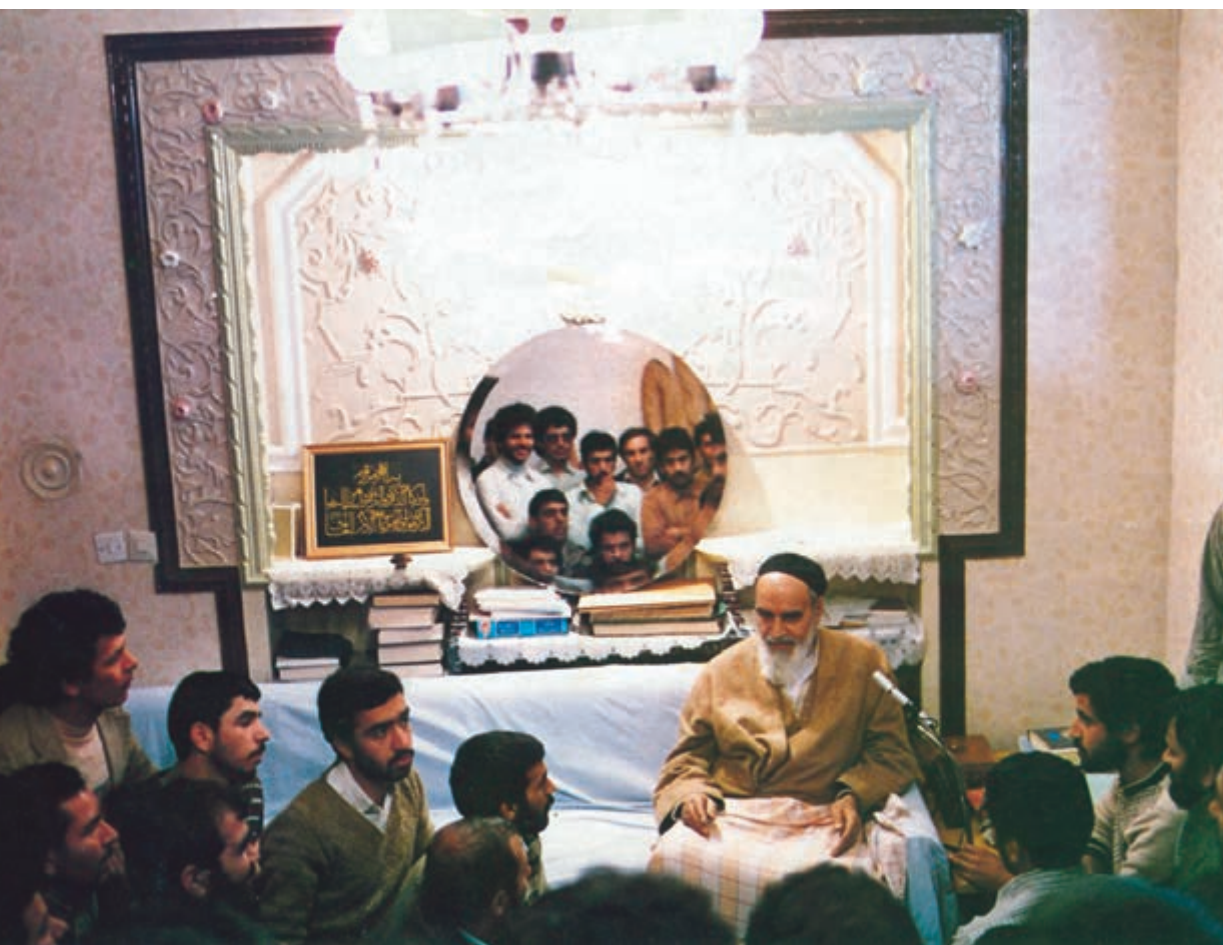
سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ سیزدهم ۱۳۹۳

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹-۱۱۵۷-۰۵-۹۶۴-۹۶۴-۰۵-۱۱۵۷-۹ ISBN 964-05-1157-9

هر کاری را که انسان باورش این است که نسبت به آن کار ضعیف است، نمی تواند آن کار را انجام بدهد. . . هر کشوری که اعتقادش این باشد که نمی تواند خودش صنعتی را ایجاد کند این ملت محکوم به این است که تا آخر نتواند، و این اساس نقشه هایی بوده است که برای ملل ضعیف دنیا قدرت های بزرگ کشیده اند.

امام خمینی رحمه الله علیه

فهرست

<p>۳-۳- معادله‌های سرعت و شتاب در حرکت هماهنگ ساده ۸۴</p> <p>۴-۳- انرژی مکانیکی نوسانگر (دستگاه جرم- فنر) ۸۶</p> <p>۵-۳- آونگ ساده ۸۸</p> <p>۶-۳- تشدید ۹۱</p> <p>تمرین‌های فصل سوم ۹۳</p> <p>فصل ۴ : موج‌های مکانیکی ۹۵</p> <p>۱-۴- موج ۹۶</p> <p>۲-۴- موج‌های عرضی - موج‌های طولی ۱۰۶</p> <p>۳-۴- تابع موج ۱۰۸</p> <p>۴-۴- انتشار موج در دو و سه بُعد ۱۱۶</p> <p>۵-۴- اصل برهم نهی موج‌ها ۱۲۱</p> <p>۶-۴- برهم نهی موج‌ها در دو بُعد - تداخل موج‌ها در سطح آب ۱۲۸</p> <p>تمرین‌های فصل چهارم ۱۳۰</p> <p>فصل ۵ : صوت ۱۳۴</p> <p>۱-۵- موج صوتی ۱۳۵</p>	<p>فصل ۱ : حرکت شناسی در دو بعد ۱</p> <p>۱-۱- حرکت در یک بعد ۲</p> <p>۲-۱- حرکت در دو بُعد یا حرکت در صفحه ۱۵</p> <p>تمرین‌های فصل اول ۳۲</p> <p>فصل ۲ : دینامیک ۳۶</p> <p>۱-۲- قانون‌های نیوتون ۳۷</p> <p>۲-۲- چگونگی استفاده از قانون‌های نیوتون در حرکت یک جسم ۴۱</p> <p>۳-۲- تکانه (اندازه حرکت) ۴۹</p> <p>۴-۲- حرکت دایره‌ای ۵۳</p> <p>۵-۲- حرکت دایره‌ای یکنواخت ۵۶</p> <p>۶-۲- دینامیک حرکت دایره‌ای یکنواخت ۶۲</p> <p>۷-۲- قانون‌های کپلر ۶۷</p> <p>تمرین‌های فصل دوم ۷۰</p> <p>فصل ۳ : حرکت نوسانی ۷۳</p> <p>۱-۳- حرکت هماهنگ ساده ۷۴</p> <p>۲-۳- معادله حرکت هماهنگ ساده ۷۸</p>
--	--

پیش‌گفتار

سخنی با دانش‌آموزان

کتابی که پیش‌رو دارید، چهارمین و آخرین کتاب در دوره آموزش متوسطه است که شما را با برخی دیگر از مفاهیم و کاربردهای علم فیزیک آشنا می‌سازد. انتظار می‌رود با مفاهیم کتاب‌های پیشین خود به خوبی آشنا شده باشید، چرا که هر علم بر مبنای پیش‌نیازهای آن بی‌ریزی می‌شود. همچنین امیدواریم تاکنون به اهمیت فیزیک که یکی از بنیادی‌ترین دانش‌هاست پی برده و از مطالعه آن لذت برده باشید. فیزیک شالوده تمام علوم مهندسی و فناوری دنیای امروز و فردای بشر بوده و خواهد بود. دانش فیزیک که تجلی هوشمندی و تفکر بشر در طبیعت پیرامون است، شما را یاری می‌دهد تا با درک عمیق مفاهیم آن، پاسخی در خور برای بیشتر پرسش‌ها و کنجکاوی‌های هر روزه خود بیابید.

افزون بر این، فیزیک علمی تجربی است و هیچ نظریه‌ای در فیزیک تاکنون به‌عنوان حقیقت پایانی و غایی اثبات نشده است. این امکان همواره وجود دارد که مشاهده‌ها و آزمایش‌های جدید ایجاب کنند که یک نظریه فیزیکی بازنگری و یا حتی رد شود؛ و این همان چیزی است که مطالعه فیزیک را هیجان‌انگیزی می‌کند تا افراد خلاق بتوانند روزه‌ها و مسیرهای جدیدی را در پیشبرد فیزیک بگشایند. پیش از ورود به قلمروهایی از فیزیک که برای شما جذاب‌اند، باید در چیزهایی مهارت پیدا کنید که شاید جذابیت کمتری دارند، ولی بسیار اساسی‌اند و بدون آنها نمی‌توانید به راحتی فیزیک را بفهمید و آن را به کار گیرید.

در آموزش این کتاب دو هدف دنبال می‌شود. نخست، شما با شماری از قوانین بنیادی و اصولی آشنا می‌شوید که علم فیزیک را تشکیل می‌دهند. دوم، توانایی شما در به کار بستن این نظریات در وضعیت‌های مشخص و مثال‌های عینی افزایش یابد. برای رسیدن به هدف دوم، مثال‌های حل شده زیادی در لابه‌لای متن اصلی و همچنین مسائلی در پایان هر فصل آمده است. سفارش می‌کنیم که نخست متن اصلی را به خوبی درک کنید و سپس به مطالعه مثال‌های حل شده و مسئله‌ها بپردازید.

سخنی با همکاران ارجمند

به تبع تغییرات انجام شده در آخرین سال تحصیلی، کتاب فیزیک (۱) و (۲) دوره‌های پیش‌دانشگاهی نظام ترمی واحدی، با عنوان فیزیک پیش‌دانشگاهی دوره متوسطه نظری و در قالب ۸ فصل تغییر یافته و محتوای آن مورد بازنگری کلی قرار گرفته است. در این بازنگری تلاش شده است که محتوای کتاب برای ارائه در یک سال تحصیلی مناسب باشد. هم‌زمان با سال تحصیلی ۹۲-۹۱ کتاب راهنمای معلم فیزیک دوره پیش‌دانشگاهی به همراه لوحی فشرده در اختیار همکاران عزیز قرار می‌گیرد تا مواد آموزشی بیشتری را جهت ارائه تدریس کارآمد در دست داشته باشید. امید است همکاران محترم نیز از هر کوششی که موجب شوق‌انگیزتر شدن یادگیری و مشارکت دانش‌آموزان در فرایند آموزش این درس می‌شود، دریغ نوزند.

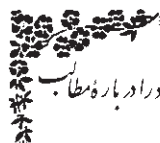
قدردانی

گروه فیزیک دفترتألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری از همکاران عزیزی که طی سال‌های گذشته، نظرهای اصلاحی و پیشنهادی سازنده خود را برای این گروه فرستاده‌اند، سپاس فراوان دارد. پس از این نیز می‌توانید از طریق physics-dept@talif.sch.ir یا نشانی تهران - صندوق پستی ۱۵۸۵۵/۳۶۳ گروه فیزیک، نظرهای اصلاحی خود را برای ما بفرستید.

اعضای گروه فیزیک همچنین از خانم‌ها سمیرا بهرامی، معصومه شاهسواری و بتول فرنوش و آقایان سیامک خادمی، محمدرضا خوش‌بین خوش‌نظر، محمدرضا شریف‌زاده، حیدر شاکری و مجید فلاح که ما را در بازنگری این کتاب یاری نمودند صمیمانه تشکر می‌کند.

گروه فیزیک دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری - اردیبهشت ۱۳۹۱

<http://physics-dept@talif.sch.ir>

معلمان محترم، صاحب نظران، دانش آموزان عزیز و اولیای آنان می توانند نظر اصلاحی خود را در باره مطالب

این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۱۵۸۵۵/۴۶۴ - گروه درسی مربوط و یا پیام نگار (Email)

talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

دفترتالیف کتاب های درسی ابتدایی و متوسط نظری

